

El passat dia 11 de juny va tenir lloc a Barcelona, a l'auditori de CosmoCaixa, la Jornada «**Fem gran l'acolliment!**», organitzada per el Departament de Treball, Afers Socials i Família.

La Jornada va ser inaugurada per la Consellera Dolors Bassa i presentada per la Directora General de Famílies, Sra Roser Galí, el Director General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, Sr. Ricard Calvo, i la Directora de l'Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció, Sra. Agnès Russiñol.

En primer lloc va parlar la Sra. Agnès Russiñol qui, després de constatar la voluntat de treballar conjuntament totes les Institucions relacionades amb la Infància i l'Adolescència, va fer esment dels objectius de l'ICAA sota la seva direcció:

- Homogeneïtzar els punts de vista de tècnics i administració.
- Pla de suport a les famílies acollidores amb ajudes econòmiques i no econòmiques.
- Potenciar la cultura de l'acolliment.

El Sr. Ricard Calvo va insistir en la necessitat de fer feliços als infants i en el fet constatat de que els infants que passen per famílies acollidores son molt més feliços, procurant, al mateix temps, el seu retorn, el més ràpid possible, a les famílies biològiques. Per tant, es fa necessari que hi hagin més famílies acollidores, al mateix temps que des de la DGAI es treballa per tal de que els infants tutelats menors de 6 anys no estiguin en Centres, en compliment de la Llei LDOIA/2010 I de les recomanacions del Síndic de Greuges.

La Sra Dolors Bassa va insistir en la necessitat de un treball conjunt de tot el Departament, pensant en el benestar dels infants i adolescents. Es va referir a un informe recent de 2016, sobre el benestar subjectiu dels adolescents en acolliment familiar, elaborat per la Universitat de Girona, en el que es demostrava que els infants que viuen en un entorn familiar son molt més feliços. També va parlar de la necessitat d'escoltar a cadascú per saber que es el que realment necessiten. Finalment va anunciar l'aprovació immediata del complement respir i de una modificació dels complements per discapacitat i, en un futur proper, d'un increment del complement per grups de germans.

La Jornada, pròpiament dita, va començar amb la conferència de la Dra. Carme Montserrat, membre de l'Equip d'Investigacions sobre Infància, Adolescència, Drets dels Nens i Nenes i la seva Qualitat de Vida de l'Institut d'Investigacions sobre Qualitat de Vida de la Universitat de Girona:

«Els acolliments familiars: aspectes de canvi i millora – Els acolliments familiars en l'àmbit internacional»

Tal com diu el títol, la conferència va versar sobre els aspectes millorables de l'actual Sistema de Protecció i sobre la seva situació comparada amb els Sistemes de Protecció aplicats a d'altres països de l'entorn.

A Catalunya, el 14,6 % dels infants tutelats es troben en família aliena i el 36,0% en família extensa, mentre que a d'altres països, com ara Anglaterra i Suècia, el nombre d'infants acollits en família aliena arriba al 70%, i a d'altres, coma ara Portugal, ni tan sols tenen un programa d'acolliment en família aliena.

A França, Alemanya e Itàlia, el percentatge d'infants acollits en família aliena estaria al voltant del 50%, mentre que aquest percentatge es molt més baix en els països de l'Europa de l'Est, tot i que s'hi estan fent esforços per incrementar els acolliments en família aliena.

Prenen com a referència l'estudi (Focus d'atenció als Sistemes de protecció a Europa. Bullock et al. 2006) l'Objectiu de tot Sistema de Protecció de menors ha de ser el seu benestar.

Les dades indiquen que quan les mesures de protecció son de mitja o llarga durada, molts dels infants no retornen a la família biològica (entren per quedar-se) i el seu benestar es tot un repte per el Sistema de Protecció.

A Catalunya

-el 0,5% dels menors estan sota el Servei de Protecció, mentre que a d'altres països aquest percentatge es de l'1%, es a dir: tenen el doble de nens protegits. El sistema està saturat i això fa que entrin els més greus i amb un retorn més difícil a la família biològica.

-els que deixen el Sistema de Protecció ho fan per reunificació o per majoria d'edat

-hi ha nombre important de nens tutelats diagnosticats amb problemes de comportament.

La Dra. Montserrat exposa que el primer que s'ha de fer es **definir las necessitats del infant** com a tal:

-Vincle afectiu amb una persona determinada, com a mínim.

-Estabilitat

-Sentiment de seguretat

-Cobrir les necessitats bàsiques

-Orientació

-Prioritzar la seva educació

-Expectatives altes

-Informats, escoltats i participes de les decisions

Tot el Sistema de Protecció ha de tenir en conte aquestes necessitats i fer un exercici de parantelitat.

Una vegada garantides les necessitats bàsiques es pot parlar de **suports extra**:

-afavorir les relacions amb la família biològica

-suport escolar

-suport terapèutic

-suport econòmic

-suport legal

-suport als ex-tutelats

-seguiment del procés de reunificació familiar.

A continuació la ponent va parlar dels reptes (9) del Acolliment en Família aliena dintre del Sistema de Protecció:

Repte 1-Contar amb l'infant. Pensar conjuntament les propostes de protecció.

Repte 2-Mantenir el que es pugui: escola, relacions amb familiars, pertinences personals.

Repte 3-Per què passar prèviament per un Centre si la proposta es d'acolliment familiar? En aquest sentit hi ha una gran diferència entre els acolliments en família aliena i extensa. Mentre que quan la proposta d'acolliment es en família extensa, els nens passen directament a la família acollidora, en el cas de que la proposta sigui en família aliena, els nens passen en Centres un temps d'espera.

El punt de vista dominant ha de ser el de posar-nos en la pell dels infants.

Repte 4-Estabilitat dintre del Sistema de Protecció

- Només un recurs
- Mantenir el mateix acollidor
- Mantenir el mateix professional (ICIF;EAIA)
- Mantenir la mateixa escola
- Estabilitat en les activitats de lleure, la vàlvula d'escapament per molts d'ells
- Mantenir el mateix centre de Salut

En definitiva, es tracta de mantenir els vincles afectius, la xarxa d'amics, i de tenir una percepció de control de la seva vida mentre s'està construint. En el cas d'Anglaterra, es dona una alta inestabilitat, amb nombrosos canvis de família que donen al nen la percepció de que hi han d'altres persones que prenen decisions sobre la seva vida, sobre a on aniran a viure.....

El benestar es més alt a mesura que s'allarga el temps de permanència en un mateix tipus d'acolliment. S'haurien d'evitar els canvis d'acollidor/educador. Mantenir aquesta figura en el temps contribueix al benestar de l'infant.

Repte 5-Prioritzar l'escolaritat

- no preveure visites als Serveis o a les famílies biològiques dintre de l'horari escolar (ovació del públic)
- suport extra-escolar
- programes de suport per part dels acollidors
- compartir informació escola/acollidors
- evitar el «síndrome de tornar a començar»
- informació i formació a les escoles sobre l'acolliment
- treballar per la inclusió social. No victimitzar-los

Una dada important que va donar la ponent fa referència al percentatge de nens que estan en el nivell escolar que els hi pertoca per la edat

Mentre que a la població general es de un 73%, a la població tutelada en centres es de un 31% i a la població tutelada en família extensa i aliena es de un 42 i 37% respectivament

Repte nº6- Protecció i participació.

- Ser consultat, donar l'opinió.
- Tractament individualitzat.
- Evitar fer una norma dels casos extrems.

El Sistema de protecció passa de la protecció total dels 0 als 17 anys a la desprotecció total a partir d'aquesta edat.

Una altra dada important va ser el del sentiment de benestar experimentat per els nens sota diferents mesures de protecció. Mentre que els nens en família extensa o aliena manifesten un sentiment de benestar en el 90 i 92% del casos respectivament, els nens acollits en Centres manifesten un sentiment de benestar en tal sols un 42% dels casos.

Repte 7-Relacions amb la família biològica

- clarificar
- transparència

- veu prioritària de l'infant
- racionalitzar les visites
- internet: educació i acompanyament
- relació amb els germans i família extensa

Sensació de benestar segons la relació amb la mare. Els adolescents en els que la mare ha mort o està desapareguda, manifesten un millor benestar, que quan aquesta es present d'alguna manera.

En aquest sentit, la ponent va donar unes dades sobre Reunificació Familiar a Anglaterra.

Quan s'ha donat un retorn a la família biològica

-als sis mesos: en el 52% dels casos es reproduïxen les situacions que es van donar abans del desamparament i un 35% retorna al Sistema de Protecció

-als quatre anys un 59% retorna al Sistema de Protecció i d'aquests un 20% ho fa una o més vegades.

En qualsevol cas, tornin o no tornin al Sistema de Protecció, els menors tenen una menor sensació de benestar

Repte 8-El suport als joves ex-tutelats en matèria d'habitatge i de recursos educatius

Repte 9- Pensar en com incrementar el nombre d'acollidors.

-Ampliar el nombre de tipologies de manera que més persones puguin trobar el seu perfil d'acollidor.

- Famílies col·laboradores amb Centres
- Complementaris amb les famílies biològiques: acolliments nocturns/diurns.....
- acollidors d'urgència
- acollidors de curat durada
- acollidors permanents
- quasi adopció

-Diversificar la modalitat de retribució econòmica i el tipus de vinculació institucional.

Es tracta d'arribar a més infants i a més acollidors

-Reconèixer el dret de participació dels acollidors

-Formació i suport

-Relació amb la família biològica

-Suport quan el menor acollit deixa de ser tutelat per majoria d'edat

-Relació amb l'infant una vegada finalitzat l'acolliment

La intervenció està molt fragmentada. Cal anar cap a un sistema centrat en l'infant i en les seves necessitats. Tenir en compte la dada de que el percentatge de nens amb sensació de benestar és un 89,8% en la població general i d'un 86% en la població tutelada en acolliment familiar.

Torn de preguntes:

1 Reducció del nombre de places per centre com una mesura de millora del SP en Centres. Tema tabu.

Resposta: Itàlia s'ho proposà en un període de 6 anys (2000-2006) i aconseguí reduir a 12 el nombre de places per Centre. Es pot fer una transició cap a una reducció del nombre de places per centre i les dades demostren que aquest tipus de mesura afavoreix el sentiment de benestar.

2 Diversitat dels Sistemes de protecció dintre del mateix Estat espanyol.

Resposta: España es diversa (rialles) Hi ha llocs (CCAA?) on no es possible l'adopció per part dels acollidors encara que la família biològica hagi desaparegut.

(La Dra. Carme Montserrat es autora, entre d'altres, de l'esmentat estudi: EL BENESTAR SUBJECTIU DELS ADOLESCENTS TUTELATS A CATALUNYA.

www.social.cat/documents/estudi-benestar-subjectiu-adolescents-tutelats.pdf)

A continuació , quatre famílies de tipologia diferent van explicar la seva experiència com acollidors.